

Střední škola služeb a podnikání, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace
Příčná 1108/1, 708 00 Ostrava-Poruba

Minimální preventivní program 2024/25

Zpracovaly: školní metodik prevence
Mgr. Monika Glacová
Mgr. Simona Boháčová

Schválil: ředitel školy
Mgr. Rostislav Besta

V Ostravě dne: 2. 9. 2024

V souladu s platnou legislativou a strategií prevence rizikového chování je i na naší škole realizován minimální preventivní program. Na jeho realizaci se podílí celý pedagogický sbor i další instituce, které se zabývají prevencí sociálně patologických jevů.

Má napomoci vytvořit pracovníkům školy podnětné prostředí pro výchovu a směřování studentů ke zdravému životnímu stylu a tím napomáhat eliminovat škodlivé jevy současné společnosti, jakými jsou drogové závislosti, alkoholismus, kouření, šikanování, kyberšikana, netolismus, poruchy příjmu potravy, vandalismus a další formy násilného chování, záškoláctví, xenofobie, rasismus a intolerance.

Úsilí školy nesměruje pouze k dosažení vzdělávacích cílů, směřuje k formování všestranně rozvinuté osobnosti. Je také nutné, v rámci možností školy, připravit žáky na nebezpečí a situace, jež se nevyhýbají zvláště mladému člověku.

Preventivní aktivity vychází a jsou v souladu se školním řádem Střední školy služeb a podnikání Ostrava-Poruba a s dokumenty vydanými Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, které jsou k dispozici na webových stránkách MŠMT.

Charakteristika školy:

Střední škola je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou. Zřizovatelem je od 1. 4. 2001 Moravskoslezský kraj.

Dnešní forma školy vznikla sloučením dvou dosavadních organizací – Střední školy oděvní, služeb a podnikání v Ostravě – Porubě s organizací Střední škola obchodní v Ostravě-Přívoze s účinností od 1. 9. 2009.

Škola v současnosti nabízí studium oborů kadeřník, fotograf, kosmetické služby, ekonomika a podnikání, masér sportovní a rekondiční, aranžér, prodavač, prodavač-elektro, denní a dálkové nástavbové studium podnikání a rekvalifikační kurzy. Studium oborů je určeno pro dívky i chlapce, absolventy základních škol a v případě dálkového a nástavbového studia pro úspěšné absolventy učebního oboru.

V letošním školním roce navštěvuje školu 935 žáků denního i dálkového studia. Škola má sídlo v Ostravě - Porubě v ulici Příčné 1108/1 a odloučené pracoviště v ulici Polská 1543/6 v Ostravě - Porubě v prostorách Obchodní akademie.

Škola je dobře technicky vybavena. Její součástí jsou střediska odborné praxe, školní zahrada, tělocvična, bufet, řada odborných učeben s možností využití audio a video techniky, výukové učebny cizích jazyků, učebny výpočetní techniky a učebny s možností používání interaktivní tabule a dataprojektoru.

Studenti i pedagogové mají možnost využít služby školní knihovny, která nabízí půjčování odborné literatury i beletrie. Na chodbách školy v budově v Příčné ulici je kdykoliv k dispozici volný přístup na internet, v budově odloučeného pracoviště Polská 1543/6 mají žáci během velké přestávky umožněn vstup do učebny výpočetní techniky. Dozory zajišťují vyučující ICT.

Analýza situace:

Průběžně sledujeme výskyt výchovných a výukových problémů našich studentů. V obecné rovině se jedná o problematiku šikany a násilí, záškoláctví, drogových závislostí, alkoholismu a kouření, zneužívání anabolik a dalších medikamentů, kriminality a delikvence, rizikového sexuálního chování, vandalismu, virtuálních závislostí, kyberšikany, patologického hráčství, projevu

xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu, syndromu týraných a zneužívaných dětí, diváckého násilí, poruchy příjmu potravy.

Konkrétní projevy těchto sociálních patologií se vyskytují omezeně, sledujeme je průběžně a svůj program jsme připraveni kdykoli modifikovat podle aktuálních potřeb studentů, pedagogů i rodičů.

Témata prevence:

- prevence záškoláctví
- prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření
- prevence poruch příjmu potravy
- prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu, šikany a kyberšikany – posilování a rozvoj mezilidských vztahů nejen mezi žáky, ale i mezi žáky a učiteli
- prevence rizikového sexuálního chování
- prevence kriminality a delikvence
- prevence virtuálních drog

Obecné cíle:

- zajistit odborné a průběžné vzdělávání ŠMP, výchovných poradců a ostatních pedagogických i nepedagogických pracovníků
- vypracovat manuály a metodické postupy pro řešení krizových situací
- preventivně působit v co nejširší oblasti rizikových forem chování
- spolupracovat a zapojovat se do projektů realizovaných jinými odbornými subjekty
- pravidelně navštěvovat a vyhledávat tematická divadelní a filmová představení, přednášky a besedy s odborníky, četba knih a časopisů s danou tematikou
- usilovat o dobré vztahy mezi rodinou a školou
- zajistit pravidelné schůzky s rodiči
- nabídnout rodičům poradenskou činnost

Konkrétní cíle:

prevence záškoláctví:

- snížit počet zameškaných hodin
- posilovat hodnotu vzdělání
- vypracovat plán na řešení neomluvené školní docházky
- spolupracovat i s dalšími subjekty při řešení např. sociálními odbory

ukazatele úspěchu:

- počet zameškaných neomluvených hodin se snižuje
- žáci jeví zájem o výuku i jiné školní aktivity
- škola má dobré vztahy s úřady a jinými subjekty
- škola má plán i postupy, jak řešit neomluvenou docházku

prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření:

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabákových výrobků
- předcházet závislosti na návykových látkách a zdravotním problémům způsobených v důsledku konzumace drog
- oddálit první kontakt s návykovými látkami, snižovat poptávku po užívání návykových látek
- proškolit učitele pro případ potřeby 1. pomoci intoxikovanému žákovi

ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nekolují „zažité“ mýty o drogách
- žáci mají reálný obraz „světa drog“ – znají negativa i pozitiva
- počet experimentů s drogou je nižší oproti standardu – normálu
- žáci vyhledávají pravidelné zájmové činnosti ve škole i mimo školu (kroužky, sport, ...)
- škola za spoluúčasti žáků pořádá zájmové akce, výlety, exkurze, mimoškolní aktivity...
- žáci mají zájem o návštěvy odborníků, mají potřebu diskutovat o problematice s učiteli
- žáci jsou dobře informovaní a vědí, na koho se v případě potíží obrátit

prevence vzniku poruch příjmu potravy:

- podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, zvládnání stresových situací
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- seznámit žáky s různými styly života
- předcházet negativním vlivům médií a reklamy (tisk, TV, PC) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.

ukazatele úspěchu:

- žáci mají zájem o zdravý životní styl – účelně využívají svůj volný čas, umějí odpočívat, relaxovat...
- žáci dbají o svůj zevnějšek a tělo (aktivně sportují, vyhledávají pohyb...)
- žáci znají negativa a pozitiva různých stylů života
- žáci přemýšlí o vlivu médií a reklamy na jejich život a mají potřebu o tom diskutovat

prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu, šikany a kyberšikany – posilování a rozvoj mezilidských vztahů:

- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím a formám
- předcházet kyberšikaně – jejím projevům
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje společenského života
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu (stáří x mládí...)
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy a vztahy mezi učiteli a žáky
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách v prostorách školy (např. dozorem)
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- zasvětit do problematiky šikany i nepedagogické pracovníky
- šířit objektivní, pravdivé informace o extremistických organizacích, nebezpečných ideologiích, sektách, náboženstvích... (fašismus, komunismus, náboženské války,

terorismus atd.)

ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nebují šikana (další stadia)
- žáci mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k okolí a ostatním
- žáci samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- žáci mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (společné třídní i školní akce, výlety atd.)
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra
- žáci mají dostatek informací a znají rizika extremistických organizací, ideologií, sekt...
- žáci jsou ochotni řešit své konflikty a nedorozumění dohodou a pod pedagogickým vedením najít řešení

prevence rizikového sexuálního chování:

- předcházet rizikovému sexuálnímu chování – promiskuitě, nebezpečím nechráněného styku, nemocem...
- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska, ...
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání – sexuální vydírání, pornografie, znásilnění, ...
- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc – pohlavní styk, odlišnosti obou pohlaví, homosexualita, úchytky...
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům (první vztahy – lásky...atd.)

ukazatele úspěchu:

- žáci dokáží říci NE a umějí ho i přijmout – asertivní jednání
- žáci dokáží rozlišit pozitiva a negativa sexuálního jednání (fyzická a psychická stránka)
- žáci k sexu zaujmají zodpovědný postoj – znají rizika i pozitiva
- žáci dávají přednost dlouhodobým vztahům postaveným na lásce, partnerství a přátelství
- žáci mají kladný postoj k obecně uznávaným hodnotám – rodina, mateřství...
- žáci se orientují v problematice sexuální výchovy, vědí, na koho se obrátit s potížemi apod.
- žáci mají zájem o návštěvy odborníků, jsou ochotni diskutovat o problematice s učiteli

prevence kriminality a delikvence:

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus...jízda bez platného jízdního dokladu, ...)
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí postižený...)
- předkládat a vysvětlovat modelové situace a dávat do vztahu osobní hranice chování, normalitu a společenskou normu
- zasvětit žáky do ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu, řádu obecně...
- zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti – dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR apod.
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování

ukazatele úspěchu:

- žáci si jsou vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu
- žáci znají školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení
- žáci respektují, znají základní lidská práva a hodnoty společenského chování
- žáci vědí, na koho se obrátit v případě potíží, a to nejen na půdě školy
- žáci i škola mají nízkou úroveň kriminality

prevence virtuálních drog:

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, Reality show, výherní automaty, sázení, hraní webových her, chatování...
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znečitlivění, ztráta pojmu o realitě, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling
- stanovit a posilovat v žácích pravidla pro užívání virtuálních drog
- podporovat počítačové hry a filmy s kladnými stránkami obsahu (postřeh, vědomosti, koordinace pohybů, soustředění...)

ukazatele úspěchu:

- žáci znají základní pojmy, pozitiva a negativa virtuálních drog
- žáci si jsou vědomi pravidel pro užívání virtuálních drog a znají následky jejich porušování

Realizace školního preventivního programu

Preventivní působení probíhá na několika úrovních, jedná se o osvědčené aktivity a v rámci možností školy v nich budeme i nadále pokračovat.

Pedagogové a vedení školy budou na škole podporovat:

Zdravý životní styl.

Rozvoj etického a právního vědomí a občanských postojů.

Spolupráci s rodiči.

Spolupráci vyučujících, výchovného poradce, metodiků prevence, školního psychologa, vedení školy, rodičů a třídního učitele.

Zvýšenou vnímavost na negativní jevy při doзору nad žáky.

Uvědomění si rizika těchto jevů na výletech, kurzech, při sportovních aktivitách (rozlišit sportovně akceptovatelné nadšení a úsilí zvítězit od nepřijatelného ponižování protivníka).

Širší povědomí o možnosti konzultací výchovného poradce, metodiků prevence, školního psychologa s rodiči.

Vytváření pozitivní motivace ke studiu a dobrým studijním výsledkům.

Prezentaci školy, jejich výsledků a výsledků studentů v soutěžích.

Účast v humanitárních aktivitách.

Vztah studentů k prostředí školy – společná péče o třídy a výzdobu školy.

Vedení studentů k zájmu o divadlo, výlety, exkurze a sportovní aktivity.

Komunikaci mezi studenty, pedagogy a rodiči studentů.

Prezentaci práce Rady školy a Studentské rady jako orgánu studentů.
Realizaci samostatných projektů a akcí v rámci MPP.
Posilování pozitivního sebehodnocení studentů a jejich přátelských vztahů ve skupině.
Využívání skupinových forem výuky.
Efektivní začleňování herních a prožitkových aktivit do výuky.
Další vzdělávání pedagogů v oblasti moderních metod výuky.

Témata prevence jsou zařazena především do hodin občanské nauky, právní nauky, aplikované psychologie, českého jazyka a literatury, dějepisu, chemie, ekologie, biologie, tělesné výchovy, cizích jazyků, odborných předmětů atd. Prostor k preventivnímu působení se nabízí v rámci témat věnovaných zdravému životnímu stylu, etice a společenskému chování, právnímu vědomí apod.

Cíleně mohou být zaměřeny i volné hodiny a třídnické hodiny.

Vyučující budou volit takové metody a formy práce, které povedou k vytváření atmosféry spolupráce, k sebezpznávání žáků, zdravému sebehodnocení, přispějí ke zdokonalování schopnosti komunikace. V rámci vhodných témat je dobré využívat odborníků k besedám, např. právní problematika dealerství a užívání drog, zdravotní rizika návykových látek, zdravý životní styl apod.

Plánované akce pro školní rok 2024/2025

(viz Roční plán práce školy)

Adaptační kurz pro 1. ročníky oborů – Fotograf, Kadeřník, Kosmetické služby, Ekonomika a podnikání, Masér sportovní a rekondiční, Aranžér, Prodavač, nástavbové studium –Podnikání.

Kulturní akce školy – filmová a divadelní představení, návštěvy galerií a výstav doporučují vyučující českého jazyka a literatury a cizích jazyků, občanské nauky, dějepisu a odborných předmětů.

Sportovní akce školy – účast na sportovních soutěžích v rámci školy, města, kraje, sportovní kurz, lyžařský kurz – organizují vyučující tělesné výchovy.

Odborné akce školy – účast studentů na různých odborných soutěžích (kadeřnické, kosmetické, aranžérské, ekonomické, fotografické, ...) zajišťují učitelé teoretických i odborných předmětů.

Charitativní akce, dobročinné sbírky – řada charitativních akcí a dobročinných sbírek (např. Fond Sidus, Srdíčkový den, Potravinová sbírka, Bílá pastelka, ADRA, spolupráce s charitativními organizacemi) na nichž se naši žáci podílejí.

Ekologické akce – organizují vyučující základů přírodních věd – Den země, ekologická olympiáda.

Preventivní přednášky a besedy – jsou organizovány pod vedením školních metodiků prevence a výchovných poradců dle aktuální nabídky (kulturní pořady, divadelní a filmová představení, besedy ve spolupráci s MP Ostrava, PČR, PPP Ostrava – Zábřeh, Renarkonem, AIDS centrem Ostrava při FN Ostrava, E-bezpečí, Centrem Anabell apod.).

Školní aktivity – výlety, exkurze – zajišťují všichni učitelé, vědomostní soutěže a olympiády – v jednotlivých vyučovacích předmětech (umožňují zúročit vědomosti a rozvíjet sebezprezentaci).

Další aktivity pro školu – Den otevřených dveří, prezentační akce školy (VŠB, Černá louka, Dolní Vítkovice).

Poradenská činnost

Studenti jsou informováni o možnosti kdykoli konzultovat své problémy s třídním učitelem, výchovným poradcem, metodikem prevence, školním psychologem a odborníky na specializovaných pracovištích, jejichž kontaktní adresy a telefony jsou na nástěnce výchovného poradenství a na webových stránkách školy a jsou také součástí MPP jako samostatná příloha.

Výchovný poradce – v jeho náplni práce je pomoc v krizových situacích jak žákům, tak i jejich rodičům. Zároveň konzultuje jednotlivé případy i s ostatními vyučujícími, s vedením školy nebo s pracovníky PPP. Aktualizuje pravidelně svoji nástěnku.

Školní metodik prevence – hlavní náplní je posilování osobnosti žáků pomocí nejrůznějších technik a metod práce. Dále zodpovídá za realizaci tohoto programu např. zajišťováním akcí s preventivní tematikou.

Školní psycholog – poskytuje konzultace a pomáhá při řešení krizových situací.

Schránka důvěry – slouží jako prostředek těm, kteří chtějí zůstat v anonymitě nebo se ostýchají svěřit se s problémem přímo. Je v kompetenci výchovného poradce a školního metodika prevence.

Informační nástěnky – jsou funkčně rozmístěny ve škole. Přinášejí informace k aktuálním tématům dané problematiky a obsahují i různé letáky, brožury, plakáty, jiné písemné texty a zpracované přehledy k nejrůznějším problémům.

Odborná literatura, videa, DVD s problematikou rizikového chování jsou k dispozici k zapůjčení v knihovně školy pro žáky, rodiče, pedagogické i nepedagogické pracovníky.

Vzdělávání pedagogů

Na úrovni vlastní školy:

- v rámci odborně zaměřených pracovních porad pedagogů školy
- formou metodických písemných materiálů, pomocí odborné literatury, tisku, internetu (pro případ řešení krizových situací zpracovali metodikové prevence a výchovní poradci Metodický pokyn pro případ řešení krizových situací ve školním prostředí, který má formu interního sdělení)

Na úrovni mimo školu:

- využívá se nabídek nejrůznějších mimoškolních subjektů
- postupuje se podle plánu personálního rozvoje pedagogických pracovníků školy

Kontakt s rodiči

Rodiče jsou pravidelně informováni na třídních schůzkách o aktuálních problémech studentů a jejich řešení. Akutní případy se řeší ihned. Důležitým zdrojem informací je systém Bakalář – elektronická žákovská knížka, SMS brána. Rodiče jsou rovněž informováni o postojích školy k preventivní strategii a o oblasti rizikového chování na pravidelných třídních schůzkách třídními učiteli.

Škola vystupuje jako poradenská instituce pro rodiče (výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholog).

Kontakty s jinými organizacemi

Škola v oblasti prevence sociálně-patologických jevů spolupracuje s těmito institucemi:

Pedagogicko psychologická poradna v Ostravě,

Renarkon, o. p. s.

Městská policie Ostrava a Policie České republiky

Nebud' oběť, Osvětová beseda Praha, AIDS centrum při FN Ostrava, E – bezpečí Seznam důležitých kontaktů je připojen k MPP jako příloha.

Hodnocení aktivit

Veškerou evidenci preventivních aktivit vede školní metodik prevence a ve spolupráci s dalšími zúčastněnými pedagogy provede jejich vyhodnocení, tzv. evaluaci, aby bylo možno určit jejich efektivitu. Zároveň bude zpracovávat zprávy pro vedení školy či nadřízené orgány. Údaje a přehledy jsou součástí Výroční zprávy školy.

Po vyhodnocení dílčích aktivit stanoví, zda budou ve stejné podobě realizovány i v budoucnu nebo budou modifikovány, či se vůbec neosvědčily.

Závěr

Minimální preventivní program směřuje k ochraně mládeže před rizikovými jevy, včetně vzniku závislostí na návykových látkách, hracích automatech a počítačích. V jeho rámci je preferován pozitivní přístup – vychází z poznání, že spíše, než poskytovat informace o nežádoucích jevech je lepší vytvářet podmínky pro využití volného času, spolupodílet se na vzájemně přínosné nestresující komunikaci, upřednostňovat aktivity, které přinášejí pozitivní prožitky jinak než např. užitím toxických látek.

Důraz je kladen na posilování zdravého sebevědomí, samostatného rozhodování a řešení problémů, rozvoj zdravého životního stylu.

Přílohy MPP

Příloha I.

Program proti šikanování

Příloha II.

Opatření ke snižování negativních jevů

Příloha III.

Seznam důležitých kontaktů

Příloha I.

Program proti šikanování

Program je zpracován v souladu s platnou legislativou vydanou MŠMT.

Cíl programu

Naším cílem je vytvořit takové školní prostředí, ve kterém není prostor pro šikanu, snažit se zvládnout takové metody, techniky a přístupy, aby se dařilo šikanování předejít, včas ho rozpoznat a umět řešit, a nakonec minimalizovat jeho výskyt.

Charakteristika šikanování, co je a co není šikana

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na sociálních sítích apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka i v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví oběti.

Šikanou tedy není jednorázová rvačka, incidenty, mající za cíl spíše poměrování sil (tzn., všichni aktéři s tím souhlasí a jsou přibližně stejně silní), vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

Základní formy šikany

- psychická šikana – nadávky, zesměšňování, pomluvy, vyhrožování (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií)
- fyzická šikana – bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí
- smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.)
Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Konkrétní kroky školy k předcházení šikanování

- ředitel zajišťuje vzdělávání pracovníků v akreditovaných kurzech k problematice šikanování i k problematice sociálně patologických jevů
- na škole působí školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, na které se žáci i pedagogičtí pracovníci mohou kdykoliv obrátit s žádostí o pomoc

- ředitel zajišťuje v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve všech prostorách školy
- školní řád jasně stanoví pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení
- ve všech prvních ročnících hned po nástupu do školy (na adaptačním kurzu) výchovný poradce diskutuje s žáky na téma: vztahy, tolerance, šikana a její postihy
- pedagogičtí pracovníci sledují chování žáků během výuky
- třídní učitelé budují důvěru ve svém třídním kolektivu, nabízejí pomoc
- pedagogičtí pracovníci kladou důraz na dodržování zásad slušného chování a dávají jasně najevo, že špatné chování nelze tolerovat
- výchova k empatii a kooperativním vztahům ve třídě
- škola spolupracuje s dalšími orgány – policie, pedagogicko psychologická poradna, odbor sociální ochrany dítěte

Krizový plán

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Pokud již k šikanování dojde, je důležité zasáhnout v ranných stádiích. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií šikanování.

V neposlední řadě je třeba zmínit, že k odhalení šikany dojde jen v případě, budeme-li si všimnout dění kolem nás.

Třídní učitel

Třídní učitel by měl být v nejužším kontaktu s žáky i s jejich zákonnými zástupci – rodiči. Primární prevence třídního učitele spočívá především ve snaze o vytvoření zdravé třídní komunity, která jednak zvyšuje imunitu vůči rozvoji šikany a zároveň umožňuje snadnější detekování rozvíjející se šikany. Třídní učitel úzce spolupracuje s metodikem prevence, s výchovným poradcem, školním psychologem a s ostatními pedagogy.

Výchovný poradce

Výchovný poradce úzce spolupracuje s metodikem prevence, s třídním učitelem, školním psychologem i s ostatními pedagogy v případě podezření na šikanování. Navrhuje opatření, svolává výchovné komise, vede individuální konzultace s žáky, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí apod.). Jedná se sociálním odborem a konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP. Výchovný poradce spolu s metodikem prevence zajišťují informovanost všech účastníků výchovně-vzdělávacího procesu o problematice šikanování, odhalování a způsobech řešení.

Metodik prevence

Metodik prevence spoluvytváří Program proti šikanování, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje se specializovanými institucemi a organizacemi, zejména s metodikem prevence v PPP. Předává informace týkající se diagnostiky a řešení šikany. Zajistí doplňování školní knihovny, resp. elektronické složky o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování.

Učitelé

Pedagogové se věnují v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech respektujících identitu a individualitu žáka. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Hlavní aktivity školy nelze spojovat jen s určitým vyučovacím předmětem nebo skupinou předmětů. Velmi důležité jsou i vztahy a vzájemné chování pedagogických a nepedagogických pracovníků vůči sobě, žákům a rodičům, což výrazně působí na chování žáků.

Ředitel školy

Sleduje problémy v kontextu celé školy a zajišťuje personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Je odpovědný za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikanování a násilí. Zajistí vzdělávání pracovníků (pedagogických i nepedagogických) v akreditovaných kurzech k problematice šikanování. Zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý třídní (školní) kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.

Základní strategií by měla být ochrana oběti a svědků.

Nenápadně vedené vyšetřování by mělo na začátku dát odpověď na některé konkrétní otázky:

Kdo je obětí?

Kdo je původcem šikany?

Šikanuje jeden nebo více násilníků?

Pod jakou záminkou se šikana děje?

Kde se šikana odehrává?

Kdy a jak často se šikana děje?

Jak dlouho šikana trvá?

Jaké formy a způsoby má šikanování?

Do jaké míry je oběť aktuálně ohrožena?

Vlastní strategie zahrnuje pět kroků:

1. rozhovor s obětí
2. rozhovor s informátory
3. nalezení vhodných svědků, individuální, případné konfrontační rozhovory se svědky
4. zajištění ochrany obětem
5. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

V situaci vážné šikany, ohrožující zdraví, případně i život oběti musí být postup radikálnější:

1. zvládnout šok a postarat se o oběť – vyučující odvede oběť do nejbližší místnosti s dozorem
2. vyučující třídy, ve které se šikana odehrála, přivolá pomoc a zajistí dozor pro tuto třídu
3. zabránit domluvě agresorů
4. poskytnout oběti pomoc a bezpečí – kontaktovat rodiče a po domluvě ji případně odvést domů
5. po zhodnocení situace ředitelem školy se případně přivolá policie nebo lékař

Nekonfrontovat oběti a agresora!

Přímé varovné signály šikany mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným nebo pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich
- honění, strkání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmlouváním učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikany mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
- stává se uzavřeným
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- zašpiněný nebo poškozený oděv
- stále postrádá nějaké své věci
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Varovné signály pro rodinu mohou být např.:

- za dítětem nedochází domů žádný spolužák
- nepříznivý emoční stav dítěte
- dítě nemluví o škole
- poruchy spánku, neurotické projevy
- náhlé zhoršení prospěchu, nesoustředěnost
- neodůvodněné návštěvy lékaře, záškoláctví
- dítě chodí do školy oklikami
- přichází domů špinavé, potrhané, nedokáže vysvětlit drobná poranění
- dítě nevystačí s kapesným, chybí mu věci
- vyhrožuje sebevraždou nebo se o ni pokusí.

Možnosti řešení šikany

Jsem-li oběť, udělám:

- a) dotyčnému řeknu, že se mi to, co dělá, nelíbí a že s tím má přestat
- b) ohlásím to učiteli či jinému dospělému člověku, ke kterému mám důvěru
- c) využiji schránku důvěry.

Jsem-li pachatel, čeká mě:

- a) výchovné opatření školy dle školního řádu
- b) snížená známka z chování
- c) doporučení návštěvy střediska výchovné péče pro děti a mládež
- d) šetření policií, orgánem sociálně právní ochrany dětí.

Jsem-li svědek, udělám:

- a) dotyčnému řeknu, ať s tím přestane
- b) pomohu, pokud je to v mých silách
- c) událost oznámím učiteli či rodičům.

Jsem-li rodič, udělám:

- a) ohlásím to třídnímu učiteli, výchovnému poradci, metodikovi prevence či řediteli školy
- b) obrátím se na pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče či policii.

Spolupráce se specializovanými institucemi

Pedagogicko-psychologická poradna, 17. listopadu 1123, Ostrava-Poruba

Krizové centrum pro děti a rodinu, Veleslavínova 17, Ostrava

Bílý kruh bezpečí, 28. října 124, Ostrava

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR. Všechny důležité kontakty jsou součástí Přílohy III. tohoto Minimálního preventivního programu.

Doporučená literatura z oblasti školního šikanování:

Kolář, M. (2001, 2005). Bolest šikanování. Praha: Portál.

Kolář, M. (1997, 2000). Skrytý svět šikanování ve školách. Praha: Portál.

Kolář, M. (2005). Školní násilí a šikanování. Ostrava: CIT, Ostravská univerzita.

Kolář, M. (Ed.) (2004). Školní šikanování. Sborník z první celostátní konference konané v Olomouci na PF UP 30.3.

Kolář, M. (2003). Specifický program proti šikanování a násilí ve školách a školských zařízeních. Praha: MŠMT ČR.

Parry, J., Carrington, G. (1997). Čelíme šikanování: sborník metod. Praha, IPPP.

Říčan, P. (1995). Agresivita a šikana mezi dětmi: jak dát dětem ve škole pocit bezpečí. Praha: Portál.

Časopisy

Kolář, M. (2007). Český školský program proti šikanování. Perspektivy. In: Sociální prevence. Bratislava: Národné osvetové centrum.

- Kolář, M. (2007). Český školní program proti šikanování. Právo a rodina č.3/2007 Kolář, M. (2006). Jak na šikanu? Psychologie dnes 2 (12), 16-18
- Kolář, M. (2005). Devět kroků při řešení počáteční šikany aneb pedagogická chirurgie. Prevence 7 (2), 3-7.
- Kolář, M. (1998). Soudce Lynch na českých školách? Vyšetřování a léčba specifických typů šikan; in Sborník „Prevence šikanování ve školách“, Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, Praha.

Příloha II.

OPATŘENÍ KE SNIŽOVÁNÍ NEGATIVNÍCH JEVŮ

Část 1 – Doporučení pro udělování výchovných opatření a klasifikaci chování

Při udělování výchovných opatření a klasifikaci chování se vždy přihlíží k individuálním zvláštnostem a odlišnostem jednotlivých případů.

Žáci, kteří opakovaně porušují ustanovení školního řádu (a kterým v průběhu studia již v minulosti bylo uděleno jakékoliv výchovné opatření) budou posuzováni přísněji než žáci, kteří porušili ustanovení školního řádu poprvé.

Třídní učitel navrhuje výchovná opatření a klasifikaci chování po konzultaci s ostatními zainteresovanými pedagogickými pracovníky.

Při podmíněném vyloučení žáka ze školy nebo vyloučení žáka ze školy bude vždy současně udělován 3. stupeň z chování.

Žáci dálkové formy studia nejsou klasifikováni z chování a nejsou jim udělována výchovná opatření.

Část 2 – Opatření ke snížení absence žáků

Dne 1. 9. 2024 vstoupil v platnost nový Školní řád, který stanoví přesná pravidla pro omlouvání a uvolňování žáků z vyučování a také pravidla hodnocení žáků. V těchto pravidlech se stanoví horní hranice absence žáků v jednotlivých předmětech a pololetí. Pokud žák v teoretickém vyučování v daném předmětu a pololetí má absenci vyšší než 30 %, nebude na konci pololetí klasifikován. V praktickém vyučování je stanovena hranice povolené absence 20 %. Toto opatření, které bylo zkušebně zavedeno již ve školním roce 2015/2016, se osvědčilo jako účinný nástroj ke snižování absence žáků během celého školního roku.

Seznam důležitých kontaktů

<u>Tísňová linka</u>	112
<u>Záchranná služba</u>	155
<u>Hasiči</u>	150
<u>Policie ČR</u>	158
<u>Městská policie Ostrava-Poruba</u>	596 977 312
<u>Linka důvěry a bezpečí</u> provoz nonstop	596 618 908 737 267 939 http://elinka.iporadna.cz e-mail: linka.duvery@mnof.cz
<u>Linka bezpečí</u> linka je bezplatná pro pevné i mobilní telefony, číslo platí pro celou Evropu	116 111 pomoc@linkabezpeci.cz
<u>Linka vzkaz domů</u> určeno pouze mladistvým provoz 8–22 hod.	bezplatně z pevné linky 800 111 113 zpoplatněno z mob. telefonů 724 727 777 e-mail: pomoc@linkabezpeci.cz chat.linkabezpeci.cz
<u>Modrá linka</u> denně 9–21 hod.	549 241 010 608 902 410 skype: modralinka e-mail: help@modralinka.cz chat: https://chat.modralinka.cz
<u>Krizové centrum Ostrava</u> služba není určena mladistvým Ruská 94/29, Ostrava – Vítkovice, nepřetržitý provoz, služba je bezplatná	596 110 883 732 957 193
<u>Krizové centrum pro děti a rodinu</u> Jahnova 867/12, Ostrava	778 111 281 e-mail: kcd@css-ostrava.cz
<u>Mediační centrum</u>	595 136 288

Nádražní 410/171, Ostrava – Přívoz

724 567 500
e-mail: info@mcova.cz
www.mcova.cz

Bílý kruh bezpečí

28. října 124, Ostrava (v Domě kultury města Ostravy)

pomoc obětem a svědkům trestných činů

bezplatná linka pomoci obětem trestných činů a domácího násilí – nonstop: 116 006

e-mail: bkb.ostrava@bkb.cz

597 489 204

731 306 411

597 489 207

Pedagogicko-psychologická poradna Ostrava-Zábřeh

Kpt. Vajdy 2656/1a

553 810 700
553 810 701
733 165 151
604 227 865
e-mail: posta-zabreh@ppp-ostrava.cz

Pedagogicko-psychologická poradna Ostrava-Poruba

17.listopadu 1123

553 810 750
553 810 751
733 165 152
733 165 153
e-mail: posta-poruba@ppp-ostrava.cz

Centrum Anabell

Pivovarská 4/10, Ostrava

Odborná terapeutická pomoc a podpora: psychoterapie,

nutriční terapie, psychologické poradenství, **poruchy příjmu potravy.**

602236457
e-mail: ostrava@anabell.cz